יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

הנחות העולם

אגרת כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע
אדות הזהירות מ'הנחות העולם'

גליון ל
שנה אחד-עשר

האדם נדרש שכל עניניו, ובכללם הקשורים בעולם הזה, יהיו לפי ההנחות של התורה. אין המדובר בדברים האסורים – הרי פשוט הדבר ש"האסור – אסור", אך הכונה היא שאפילו לגבי דברים המותרים אינן צריכות לשרור הנחות העולם, הנחות "בעלי-בתים", כי אם הנחות התורה.

(לקו"ש (בלה"ק) ח"א עמ' 136)

לזכות
כ"ק אדמו"ר שליט"א
מלך המשיח
מהרה יגלה ויגאלנו אכי"ר

לזכות

הת' **אברהם** שי' **מאירי**
לרגל חתונתו עב"ג תחי'
ביום כ"ו סיון תשע"ג

יה"ר שיזכו להקים בית חסידי
נאמן לנח"ר כ"ק אד"ש מה"מ

לתרומות והקדשות - 646.912.5319

לעשות מחיצת אש דת בין הנחות העולם ובינם

בטח מסר להם ידידי שי' את הדרוש מאתם, הן בהנוגע לעצמם שלא ישכחו בגלל מה הביאם השי"ת למדינה זו שהם נמצאים בה עכשו, ואשר לא יזוזו אף כחוט השערה מאותה השאיפה שצ"ל לתלמיד ת"ת שי' ברוסיא ופולין, זאת אומרת אשר צריכים לעשות מחיצה של אש דת בין הנחות העולם – וועלטלעכע הנחות – ובינם, אשר מהדבר היותר קטן – כך הוא סגנון לשון בני-אדם, אבל באמת אין דבר קטן בעניני היהדות, כי מנהג ישראל תורה הוא – עד היותר חמור יהיו חלוקים מבני עלמא להיות מסורים ונתונים לתורה ועבודה במאדם ממש.

(אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע ח"ז, ע' קנ)

יוצא לאור ע"י:
"ועד חיילי בית דוד"
בית משיח, בית חיינו
770 איסטערן פּאַרקווי,
ברוקלין, נ.י.

להקדשות, תרומות או הצטרפות לרשימת הדיוור בדוא"ל,
ניתן לפנות לדוא"ל: vaad770@gmail.com

כמו–כן, ניתן להוריד את הקובץ השבועי באתר:
www.groups.google.com/group/vaad770

עצומה כחמש שנים, עד אשר נתקבל לישיבתו של הראב"ד הגאון ר"י - בעל סדר הדורות. - בישיבת הראב"ד הגאון הר"י היו שלש מערכות, ועל כל מערכה ומערכה הי' ריש מתיבתא מיוחד, על מערכה ראשונה הי' הגאון ר' בצלאל כהנא רבא, על מערכה שני', הגאון ר' פסח אורי' חסידא, ועל המערכה השלישית הר"מ הגאון ר' שלום יהודא העילוי מסמילא.

ופעם אחת בשבוע הי' הראב"ד הגאון הר"י אומר פלפול חריף מעוטר בבקיאות מבהילה לפני כל מערכה ומערכה ביחוד, ולעת אמירת הפלפול של הראב"ד היו באים בחירי גאוני מינסק מהמצויינים שבדור, אחר בחינה רבה - מספר לי[7] דודי הגאון הר"ז - נתקבלתי למערכה שני' להר"מ הגאון הרפ"א חסידא, שהי' חריף ובקי ולמדתי בשקידה גדולה.

הנהגותיו של הר"מ הגאון הרפ"א חסידא עצמו מספר, מעולם לא שח בקול רם במילי דעלמא, וכשהי' מדבר עם איש לא הי' מביט, ולא הי' רואה חוץ מד' אמותיו, הי' מרבה בתענית והי' זהיר גם באכילת בצלים מפני חשש תולעים, והי' רגיל לאמר הוידוי דעל חטא ג' פעמים בכל יום, ואמירת הסליחות והתיקון דיום כפור קטן שלו, הי' פולח את הלב.

שנה תמימה עשיתי בהמערכה של הר"מ הגאון הרפ"א חסידא, בשקידה גדולה, ובעזר השי"ת רכשתי לי ידיעה גדולה בהשני סדרים דנשים ונזיקין וגם חדשתי חדושי תודה שהר"מ הגאון הרפ"א חסידא נהנה בהם, גם פעם אחת עלה בידי לתרץ אחת הקושיות שהקשה הראב"ד הר"י בפלפולו בסוגיא נדבה דנזירות בפרק קמא דנדרים.

באחד הימים נקראתי אל הר"מ הגאון הרפ"א חסידא, ומכיון שהרגיש בבואי שאל מי נכנס - כי כן הי' מנהגו כל הימים מבלי הביט חוץ מד' אמותיו ומבלי הסתכל בפני איש, וע"כ כשהי' מרגיש אשר מי שהוא נכנס לחדרו הי' שואל מי נכנס - והשבתי נכנס הבחור זעמיל מסטוצק.

ברוך הבא - אומר הר"מ הגאון הרפ"א חסידא - תלמיד ותיק ובעל מחדש טוב. כשקרבתי אליו מצאתיו כפוף, יושב ומעיין בספר שערי תשובה לרבינו יונה, ומעיניו נוזלים דמעות, ואפחד.

בני יקירי תלמידי חביבי - אומר לי הגאון הר"מ הרפ"א חסידא, בקול בוכים ותחנון - ידעתי בני ידעתי כי חטאי הוא, ואנכי הוא האשם בהחטא הנורא - ויבכה בקול - ובהקללה ח"ו וח"ו אשר הבאתי עליך, אמנם גם אני - אומר בדמעות שליש - לא במרד ולא במעל עשיתי זאת, כי אם בשגגה, אשר לא ידעתי כי אתה תלמידי חביבי, כבר הזקנת יותר על שמונה עשרה שנה, ועברת על מחז"ל, בן י"ח לחופה.

כשראיתי גודל צערו של מורי ורבי הר"מ הגאון, אמרתי אמת הדבר, בן תשע עשרה שנה אנכי היום, אבל נפשי חשקה בתורה. מורי ורבי הר"מ הגאון לא אבה לשמוע ויצו עלי לנסוע הביתה להורי, ויתן מכתב על ידי, אשר בו יהללני ומגיד שבחי בידיעת התורה.

7) כ"ז דברי הרה"ג הרי"א בסיפורו לכ"ק אאזמו"ר הרה"ק מוהר"ש.

כז.

כל הימים עוד מקטנותי, נכסוף נכספתי לנסוע לאחת הישיבות מהמפורסמות בעת ההיא בכל הגליל, וכמו בהאמליא, והר"מ הי' הגאון ר' עקיבא אליעזר; בסמילא, והר"מ הגאון ר' יעקב ירוחם; בסבארגאן, והר"מ הגאון ר' עזריאל זעליג; בקאהאנאוו, והר"מ הגאון ר' חיים טובי'; בהלוסק, והר"מ הגאון ר' יצחק אפרים. ומי יאמר במינסק האדירה שהיו בה כמה וכמה ישיבות, אבל אבי הגאון מיאן לשלחני לישיבה.

הרבה פעמים בקשתי את אבי כי יואיל לשלחני לאחת הישיבות, אבל גם לא ענני על זה. דברתי עם אמי הרבנית, הרביתי לבקשה, גם הוכחתי לה התועלת המרובה שישנה בלימוד בישיבה. ואשר היא עצת חז"ל, והוי גולה למקום תורה, וקנאת חברים מרבה השקידה.

אמי הרבנית היתה נוהגת כבוד מעולה באבי, מעולם לא ישבה לפניו זולת בעת הסעודה, והיתה עושאה אזנה כאפרכסת לכל הגה היוצא מפיו, אבי הי' ממעט בדבורו, וגם בעת הסעודה הי' עוסק בתורה שהי' גורס בעל פה, ובעת דברו עם מי שהוא לא הי' מגביה עיניו, גם בעת דברו עם אמי הרבנית היו עיניו למטה.

פעם הרביתי לבקש את אמי הרבנית אשר תדבר עם אבי, ותבקשו כי ישלחני לאחת הישיבות, ענתה לי בקול רחמים, בני יקירי ידעת כי אביך גאון אדיר וירא אלקים באמת וחפץ בטובתך, אם אביך הי' יודע אשר זה טובתך, בודאי הי' עושה זאת, וכאשר הוא אינו חפץ, בודאי טובתך הוא רק כשתלמוד בביתו ותחת השגחתו.

אמנם עתה בהמצב ההוה הוכרחה לשלחני לאחד המקומי תורה, ותבחר לשלחני לדודי הרה"ג הר"ז. ובתחלת תמוז - תקמ"ב - באתי לדודי הגאון הר"ז, אשר קבלני בסבר פנים יפות. גם הבאתי עמי מתנה כבודה מאמי הרבנית לאחותה היא דודתי, גם כסף במזומן בתור תשלום עבור מזונותי בבית דודתי ודודי.

כשבוע נחתי מעמל הדרך, אשר הייתי רצוץ במאד, וגם נשבר ברוחי מפטירת אבי הגאון ופטירת אחי, ורוחקתי מבית אמי ונמצאתי בבית זרים, אשר בעת הראשונה הנה על כל מדרך כף רגל, נזכרתי כי יתום אני ויחיד אני לאמי, שנשאר מארבעה אשר הולידה. אמנם כאשד דודי הר"ז התחיל לבוחני בלימודים - למען דעת איזה סדר יסדר לי בלימוד - הנה הוסר עצבוני ורפיון רוחי וכאלו בבת אחת נרפאו כל תחלואי, ואתעודד.

במשך איזה ימים סידר לי דודי סדר בלימודים, ויבחר לי אחד האברכים מהיותר מצויינים שבקאבילניק, בתור חבר. ושני פעמים - ולפעמים גם שלשה פעמים - בשבוע, הי' דודי אומר לפנינו פלפול בהסוגיות שאנו לומדים.

כח.

דודי הגאון הר' זעמיל הי' יליד סטוצק, מושב יהודים בכפר כעשרה פרסאות ממינסק, עד שנת הי"ג למד בכפר, ואח"כ נסע לישיבה במינסק. ושם למד בהתמדה גדולה ובשקידה

ב"ה

אל אחינו התמימים ואנ"ש יחיו,
שלום וברכה

לקראת ש"פ שלח הבעל"ט, הננו מוציאים לאור קובץ "**הנחות העולם**", הכולל:

א. אגרת קודש מכ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע אודות הזהירות מ'הנחות העולם' והשמירה על הד' אמות, יחד עם העבודה להאיר את חושך העולם (האגרת נדפסה באג"ק שלו ח"ו ע' פד-ז).

באגרת מספר כ"ק אדמו"ר נ"ע כי לא רצה לחשוב אפילו להגיע לארצות-הברית, בגלל "מנהגי המדינה אשר גם תמימי הלב רואים כעין הכרח להמשך אחרי הנחות העולם".

המושג של 'הנחות העולם', שישנם דברים שחייבים לעשות כך ולא שייך אחרת, מבאר כ"ק אדמו"ר נ"ע, הוא "שרש פורה ראש ולענה מהבצה של טיט היון אשר חידשו המסיתים להדיח את בנ"י ולהורידם ח"ו לבאר שחת", ובהמשך האגרת מבאר היטב איך מגיעים ר"ל לידי שקיעה ב'הנחות העולם' ומהי הדרך להישמר מכך.

ב. כמה קטעי שיחות קודש מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א - בלתי מוגהות - הקשורות לענין הנ"ל.

ג. בתור הוספה הבאנו - בהמשך לגליונות הקודמים - את רשימת "**אבות החסידות**" לכ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע - חלק **שישי**, כפי שנדפסה בשעתו בקובצי 'התמים'.

• • •

ויהי רצון והוא העיקר שהקובץ אכן יפעל את פעולתו ויוסיף ויחזק את אור וחום ההתקשרות לאבינו רועינו הוד כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,

מתוך ציפייה וביטחון גמור שתיכף ומיד נזכה להתגלותו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ונכריז כולנו יחדיו, את ההכרזה הנצחית, המביאה לידי ביטוי את התמסרותנו והתקשרותנו אליו, ופועלת את התגלותו המיידית בגאולה האמיתית והשלימה:

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ועד "חיילי בית דוד"
770 בית משיח, בית חיינו

ימות המשיח, יום ועש"ק מבה"ח תמוז פ' שלח, כ"ג סיון ה'תשע"ג – "בבית משיחא"
שנת הקי"ב להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
עשרים שנה לקבלת המלכות בגלוי ובפרסום
ברוקלין נ.י.

לבצר את הד' אמות

"עושים איזה פשרות, ומכיון שזזים מן המקום אז נעשה קשה מאד להחזיק מעמד, ולאט לאט נסחפים עם הזרם השוטף . . – לכן, תחלת העבודה היא לבצר את הד' אמות לעמוד חזק מבלי לזוז אף זיז" • לפנינו אגרת כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע אודות הזהירות מ'הנחות העולם', יחד עם העבודה להאיר את חושך העולם

. . במענה על מכתבו מי"ט לחדש זה, נהניתי במאד ממה שכותב לי על אדות מצבם של התלמידים יחיו בלימודים ובהנהגה שזהו עיקרא ושרשא דכלא. תחלת הכל הוא להיות הד' אמות בשלימות – די אייגענע ד' אמות זאָלן בלייבן ניט געריהרט ח"ו פון דעם וועלטיקן מים רבים שטראָם [= שהד' אמות של עצמו יישארו בלי שום נגיעה מהסופת מים רבינו של העולם] – ולא תפעול עליהם שום השפעה זרה ח"ו, והוא להכיר האמת הגמור בכל הענינים דעניני העולם שהעיקר הוא האלקות, ולזה באים ע"י עניני התבוננות המבוארים בדא"ח עד אשר בעזה"י רואים בכל דבר הצורה ונשמת הדבר.

הד' אמות של בן תורה וירא שמים בכלל ושל תלמידי התמימים בפרט הם עולם בפני עצמו מהד' אמות של אנשי העולם – וועלטלעכע – והעבודה של בני תורה ביראת שמים בכלל ותלמידי התמימים בפרט הוא לפתוח חלונות בתי המדרשים שאור התורה והעבודה יאיר את חשך העולם המחשיך עיני בני אדם ומטמטם מוחותיהם ולבותיהם עם ההנחות שלהם הנקראים וועטלעכע הנחות, אַזוי בעדאַרף מען גיין אָנגעטאָן, אַזוי בעדאַרף מען זיין געשאָרען [= הנחות העולם, כך צריך להתלבש, כך צריך להסתפר], כי צריכים להיות בעל נימוס בנימוסי העולם, נאָך דער מאָדע נאָך [= לחקות את ה'מוֹדה'], והמאָדע היא לגלח הזקן ולהסתיר הטלית-קטן – אם ישנו – ולתחוב מטפחת צבועה בכיס הבגד על החזה.

באחת השיחות ברבים – כמדומה בפורים – אמרתי – בכתב השמטתי זאת כי לא חפצתי לנגוע בכבודם של רבים מבעלי העדר הנמשכים בתום אחר הדגל "כך נהיג עלמא" והסתפקתי רק באמירה – אשר הייתי נהנה במאד אם הייתי רואה שחלק ידוע מהצעירים ידקדקו במצות ציצית השקולה ככל המצות כמו שמדקדקים להבדיל בצבע הצוארון ובשימת המטפחת הצבועה בכיס שעל החזה כשיאמרו לצעיר שהמטפחת או הצוארון אינם יושבים במקומם הראוי יתאדם – וועט רויט ווערן אין פנים [= נהי' אדום בפנים] – וימהר אמר עליו, כי מוחו פתוח כפתחו של אולם ולבו רחב כפתחו של היכל. אך לדאבון לבנו הנה בהמגפה שפרצה אחרי המלחמה[6] נפטר בשם טוב.

כו.

אבי הגאון חנך אותי כדרכו להיות שקדן בלימוד, ומהיותי בן שש שנים השגיח עלי כהשגחה גדולה לשמור את הזמן שכיבה וזמן קימה, והרגיל אותי להתפלל ותיקין, להיות זהיר בפת שחרית, ובהיותי בן שמונה ותשע שנים כבר הייתי מתנהג כאחד הזקנים.

פלפול עצום לימדני אבי הגאון לדרוש ביום הבר-מצוה שלי בתוככי קהל גאונים וזקני תלמידי חכמים, ובתוכם דודי בעל דודתי, אחות אמי, הגאון האדיר ר' זעלמעלע סטוצקער.

אבי זקני הרב הגאון ר' ברוך הי' איש כבן שבעים או יותר מעט, אבל ידוע חולי ר"ל במיחושים שונים, וכחדש אחר הבר-מצוה שלי נפטר לבית עולמו ומקומו מילא בנו דודי, הגדול בתורה ויראה הר' חיים צבי, אחד התלמידים המצויינים דישיבת סמארגאן שהיתה מפורסמת לתהלה בימים ההם.

גאוני העיר וזקני' בקשו את אבי הגאון, אשר יקח כתר הרבנות, גם דודי התורני הרה"צ ביקש את אבי הגאון. אבל ללא הועיל. כל הימים, אמר אבי הגאון, לא חפצתי ברבנות מפני ביטול תורה, והאם באחרית ימי אשר כל יום יקר כשנה וכל רגע כיום, האם אוכל לגזול את נפשי, לבטל ח"ו וח"ו מלימוד התורה.

עוד כשנה חי אבי. הגאון, ובחדש אייר תקמ"ב נפטר בן תשעים ואחת שנה, ואמי הרבנית נתאלמנה - ל"ע - בפעם השלישית, והיא כבת חמשים שנה, עסוקה בכלכלת הבית והנהגת החנות.

אחי היחיד אשר נשאר אחרי מות אבי הגאון והוא כבן שבע שנים, נחלה גם הוא ובתחלת סיון נפטר, וצערנו גדול במאד, כי נער מצוין ובעל כשרון נעלה הי'.

באחד הימים דימי חג הפסח העבר דיבר אבי בשבחיו העצומים של גיסו דודי הגאון הר"ז, והללו ושבחו בתור בעל כשרון בהעמקה והסברה. אמי מורתי הרבנית היתה אשה גדולה בדעת רחבה, וכאשר יראתה כי לימודי בסמילאוויטש יהי' בלא השגחה הדרושה, חשבה כי דבורי אבי בימי חג הפסח העבר בגודל מעלת גיסה ודודי הר"ז, הוא כעין צואת נבואה, ואשר ע"כ החליטה לשלחני לדודי הר"ז סטוצקער.

ימים אחדים התבוננה אמי הרבנית במצב הענינים וכנראה שכבד הי' לה לשלחני מעל פני'. אבל לבסוף הבליגה על צערה - לשלוח את בנה יחידה מעל פני' - ותשכור את ר' אברהם העגלון הנוסע למינסק, כי יובילני העירה קאבילניק, מקום מגורי דודי הר"ז בעת ההיא.

6) מלחמת צרפת.

ובמשך כעשרים ושלש שנה תר"ג-תרכ"ו, שמעתי ממנו ענינים רבים וסיפורים שונים.

מופלא הי' הרה"ח הרי"א בכשרון הזכרון כשהי' מספר באיזה מאורע שהי' בימי ילדותו בשמונים שנה או בשמונים וחמש שנים מלפנים, הנה הוא קורא בשם המקום ובשמות האנשים לפרטיהם שהיו באותו מעמד, ובדיבורו ניכר, כי הענינים אשר מספר עומדים במחזה לנגד עיניו.

אנכי - מספר הרה"ח הרי"א - נולדתי לאבי הגאון הצדיק ר' ישעי' מתמיד לעת זקנותו, בהיותו בן שבעים ושש שנה.

אבי הגאון הי' מתלמידי ישיבת הגאון ר' יחיאל - בעל סדר הדורות - בהלוסק[4], ובהיותו בן י"ג שנה הי' נחשב בין העילוים, וכשנתמלא לו חמש עשרה שנה לקחו הגביר ר' אלי' זלמן מסטריקעוקע - ישוב סמוך למינסק - לחתן, והי' סמוך על שולחנו כשלש שנים ונתאלמן - ל"ע.

חמשים ושבע שנה ישב אבי הגאון בפרישות ושקד בתורה, ורוב השנים ישב בעיר קאחענאוו בין העשרה בטלנים שמתפרנסים מועד הקהלה. באחד הימים בלמדו מסכת ברכות בההוא עובדא דחזקי' המלך וישעי' הנביא, בדרשת רז"ל כי מת אתה בעוה"ז ולא תחי' לעוה"ב. התחיל אבי לבכות וייצר לו במאד, וביום ההוא בא אחד מקרוביו ויבקשהו ליסע אתו לעיר מינסק לנשואי בנו.

בנסעם עברו את העיר סמילאוויטש, ושם דרש אבי הגאון ברבים, והתפלאו על גודל ידיעתו ויראתו, ושם היתה בת הרב הגאון ר' ברוך, שהיתה נשואה לשני אנשים ונתאלמנה, ובהיות אבי הגאון אצל הרב הגאון ר' ברוך, התפלפלו בהלכה זו, ורבו דעות אלו שהתירוה להנשא.

ובנסוע אבי הגאון בחזרה דרך סמילאוויטש הציעו לו להשתדך את בת הרב הגאון ר' ברוך, היא אמי מורתי הרבנית. בקיץ תקכ"ז היו הנשואין, ואבי נשאר לגור בסמילאוויטש, כי אמי הי' לה בית וגן ירקות, פרה ועז, וגם חנות מכולת. ואבי הגאון שקד בתורה מתוך עושר והרחבה. ובשנת תקכ"ח נולדתי.

אבי הגאון הי' מגדולי המנגדים על דרך הכת ממעזיבוז, אמנם להיותו מתמיד גדול שלא פסק פומי' מגירסא יום ולילה, גם בהלכו ושובו מבית הכנסת ובית המדרש הי' גורס ושונה בעל פה, לא חפץ לדבר בזה, ופסק בסכינא חריפא לרחק את הכת דמעזיבוז עד חרמה.

ארבעה ילדים וילדה אחת הולידה אמי הרבנית לאבי הגאון, ומכולם לא נשארו בחיים רק אני ואחותי זעלדא גיטא, היא אשתו של החסיד ר' זלמן ליב מאולע, אשר כ"ק אדמו"ר[5]

4) הגאון ר"י יסד ישיבה בהלוסק, והוא בעצמו העתיק מושבו למינסק, למלאות מקומו של הגאון המקובל ר' אפרים פישל קדוש.

5) כ"ק רבנו הזקן.

לתקנן ואם יאמרו, להבדיל, לצעיר אשר התפילין שבראשו ובזרועו אינם במקומם לא יתאדם ולא ימהר לתקנם.

כל זה הם מהדברים הגלוים, ומזה אפשר להבין ולשער מה שנעשה בהענינים המכוסים והנסתרים, וכל החללים הללו – שביניהם תמימי לב רק נלכדו בפח הסביבה – של חללי הנחות העולם, שהיא אסקופה הנדרסת לכל מיני רע, תחלתם באונס הכרח הנהגת ונימוסי העולם וסופם ברצון.

וכמו שהתלוצץ החסיד ר' יעקב זלמן – המוכר ספרים – בנאומי המגידות שלו בסעודת שמח"ת תרס"ג – שהמליץ על אחד מבעלי הגאוה הגדולים בחידושי תורתו באמת והחזיק עצמו לעניו והושיבוהו בראש השלחן והתענג הבעל גאוה במאד – העל חטא שחטאתי לפניך באונס, מען האָט מיך געניט, וברצון, און איך האָב געוואָלט [= באונס, הכריחו אותי, וברצון, ואני רציתי].

ישנם כאלו שיעסקו בתורה רק כשיסדרו עבורם "מיזוג-אויר"...

. . ישנם "בעלי-בתים" החושבים שבימים אלו צריכים לנוח יותר מאשר בכל ימות השנה, ולא צריכים להשתדל ולהתייגע כל כך בעניני קדושה, כשם שלוקחים "חופש" מהעבודה והיגיעה בעניני ה"עסק".

וכשם שזה אצל "בעלי עסק", הרי זה גם אצל "יושבי אוהל": ישנם החושבים שבימים אלו צריכים לנוח מההשתדלות והיגיעה בלימוד התורה בהתמדה ושקידה, כי כאשר מזג-האויר הוא חם ולח ביותר, אין כח להתייגע בלימוד התורה כו'.

ועד כדי כך – שישנם כאלו שיעסקו בלימוד התורה רק כאשר יסדרו עבורם "מיזוג-אויר"! הנהלת הישיבה חייבת אמנם לדאוג שה"מיזוג-אויר" יפעל כראוי, כדי שיהי' קל יותר להתייגע בלימוד התורה, אבל להעמיד דבר זה בתור "תנאי" ללימוד התורה – לא נשמע כזאת בישראל!

וכאמור לעיל – דוקא בימים אלו צריכים להוסיף יותר בכל עניני התומ"צ ואילו הסברא דלעיל שצריכים לנוח כו' – היא דעתם של "בעלי-בתים" המתעצלים להלחם עם היצה"ר!

וכידוע פס"ד הסמ"ע שדעת בעלי-בתים היא היפך דעת תורה! וזהו – אפילו כאשר יש ספק בדבר, הנה מאחר שדעת בעלי-בתים היא באופן כך, הרי זו הוכחה שזהו היפך דעת תורה, ועאכו"כ בנוגע לענייננו – שאין כל ספק בדבר!

(התוועדויות תשמ"ב ח"ב, ע' 4-1923)

כל המורדים באור תורה ומצות המתבוללים והכופרים הם חללי השיטה הידועה שחידשו המשכילים – המסיתים הידועים – "יהא יהודי בביתך ואדם בצאתך" ובזה המיתו את היהודי וקברוהו קבורת חמור כמאמר חמרא אפילו בתקופת תמוז קרירא לי' ומבואר בדא"ח דמי שהולך אחר החומריות הנה גם כשמאיר שמש הוי' שמבין ומשיג השגה אלקית מ"מ קרירא לי' ואינו נוגע לעבודה, דכ"ז הוא בבעלי עבודה שיודעים את פחיתותו של החומר ובמדה ידועה עוסקים לצאת מחומריותם, אבל הנמשכים אחר החומר הם חמורים ממש.

והנחות העולם – די וועלטלעכע הנחות – שמקררים את לימוד התורה וקיום המצות הנה הם שרש פורה ראש ולענה מהבצה של טיט היון אשר חידשו המסיתים להדיח את בנ"י ולהורידם ח"ו לבאר שחת.

עשר שנים – מאז היותי בשנת תר"ץ במדינה זו – מנעתי עצמי גם מלחשוב להעתיק מושבנו לכאן, וכמה תלאות – ל"ע – עברו עלי במשך עשרת השנים הללו אנכי יודע, וברור לי שאם הייתי במדינה זו מאז – כמו שהציעו לי ידידינו אנ"ש שי' – לא הייתי סובל

"בעל-הבית" הוא דבר מזוהם

ברוסטוב גרו הרבי (מהורש"ב) נ"ע ובנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, באותו בית (הרבי (מהורש"ב) נ"ע גר בקומה העליונה, וכ"ק מו"ח אדמו"ר גר בקומת הקרקע). פעם בא הרבי (מהורש"ב) נ"ע לבנו לעשות קידוש ולהתוועד. בעת ההתוועדות, אמר הרבי (מהורש"ב) נ"ע לבנו: לחיים בעל-הבית. בקש ממנו כ"ק מו"ח אדמו"ר, שיסיר מעליו את התואר הזה, שכן "בעל-הבית" הוא דבר מזוהם.

המתנהג על פי הנחות העולם "בעל-הבתי'שע הנחות" הוא דבר מזוהם, גם אם הנהגתו היא כדבעי בכל הענינים, ואינו שייך לדבר אסור או לדבר טמא.

במתן תורה נאמר "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר" – נשאלת השאלה: מהו "לאמר"? בדרך כלל "לאמר" היינו למסור לבני ישראל, אבל כאן הרי כל ישראל שמעו. ותירץ הרב המגיד, שצריכים להמשיך את עשרת הדברות בעשרה מאמרות (בחינת "לאמר"), המשכת התורה בעולם. לא שהתורה והעולם שני דברים שונים הם, וכשנמצא בעולם התורה הוא יהודי של תורה, וכשבא לעולם מתנהג על פי הנחות ומנהגי העולם.

והיות שחסידות אינה סובלת "הנחות העולם", סוף סוף יהי' הדבר מושלל לא רק אצל חסידים אלא אצל כל ישראל, שהרי חסידות אינה בשביל מפלגה או כת, אלא בשביל כל ישראל.

(משיחת ש"פ מקץ תשי"ג - בלתי מוגה)

ראיתי כי בן אחי הרב-שלמה-זלמן, שהי' גדול ממני בארבע או חמש שנים, קינא לי על חריצותי ורוחב לבבי להשתתף בהמחול. אבל אני לא שמתי לבי לזה.

בחדש מלפנים - הוא חדש מרחשון - הייתי שלא בקו הבריאות בחולי הגרון ונשארה לי חולשה ברגלי, וכשרקדתי שעה קלה הרגשתי כאב ואחדול מלרקוד, ועמדתי הצדה והתבוננתי אל המחול והרוקדים.

הגבהתי עיני ואתבונן אל ד"ז הרה"ח הרח"א, וארא והנה דמעות זוחלים על לחייו, עיניו עצומות, ומצחו קמוט, ובשפתיו ידובב, כהוגה בזכרונות נושנות.

כשנגמר המחול נגש אחד הזקנים - הוא הרה"ח הרי"א מוויטעבסק - לד"ז הרה"ח הרח"א וחבקו ונשקו זה לזה, וכן חיבק ונשק את דודי הרמ"נ, ויאחוז שניהם בשני ידיו ויאמר אליהם, אנחנו שמחים בשמחה אשר ראינו בעינינו.

חמשים ושמנה וחצי שנה מלפנים ראיתי את כ"ק אדמו"ר בפעם הראשון במינסק בקיץ תקמ"ג בעמדו בויכוח של תורה בקרית בירת המנגדים ארזי הלבנון אדירי התורה.

מי שלא ראה המחזה ההיא אז במינסק, לא ראה מאורות התורה באופן נעלה כזה, הכנסי' ההיא היתה הכנסת הגדולה שבדור ההוא. אז - בהכנסי' דמינסק - באו גדולי התורה אשר בכל הגליל, וגם מסולתה ושמנה של גאוני הזמן, אשר בגלילות ווילנא, סלוצק ושקלאוו.

אני - אומר הרה"ח הרי"א לד"ז הרה"ח הרח"א - זכיתי אשר כ"ק אדמו"ר נתן לי סמיכת חכמים בכתב יד קדשו, ויברכני באריכות ימים ובהצלחה בהוראה[3].

ועוד טרם כילה לדבר ויתחיל לרקד בשמחה גדולה ובכמה תנועות כדרך הצוהלים מרוב שמחה וכאברך צעיר לימים, עד אשר נשמע קול המכריז, כי כ"ק אאמו"ר הולך ובא, והושלך הס.

כה.

מוצלח הייתי בכל עת - ממשיך הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק אדמו"ר מוהר"ש את סיפורו להוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק - גם בהיותי ילד היתה לי הצלחה יתירה במציאות חן. אשר גם זקני החסידים היו נושאים את פני לספר לי ענינים וסיפורים.

ומכיון ששמעתי מהרה"ח הרי"א, כי עוד ראה את הוד כ"ק אאזמו"ר רבינו הזקן בתחלת נשיאותו, ואשר הוא למד בהחדרים שיסד כ"ק רבינו הזקן, ויודע הוא כמה סיפורים, נתקרבתי אליו, ובכל עת בואו לליובאוויטש בליתי בחבורתו כמה פעמים שעות ארוכות,

3) ספרתי זה כמה פעמים מה שאמר כ"ק אדמו"ר, הרב נקרא מארי דאתרא, ומורה הוראה, הקב"ה נקרא מקום, להיות הוא ית' מקומו של עולם, והרב הוא מארי' דאתרא, שבו ובהוראתו תלוי אם יהי' המקום כלי לאלקות, וזהו מורה הוראה שיהי' האתרא כולי לטובה, והרב צריך להיות מורה צדק להשריש בהעדה הענין דלפנים משורת הדין.

מוויטעבסק, ראי' שיש בה ממש של תוכן.

זה הי' בחדש כסלו כשבא הרה"ח הרי"א ללויבאוויטש על י"ט כסלו, בחצר הי' שלג רב, ורק שבילים מיוחדים היו שהובילו מבית כ"ק אאמו"ר למנין הגדול שבחצר, וכן מבית לבית שבחצר, ואני בראותי כי כבר הדליקו הנרות בביהכ"נ שבחצר מהרתי שמה[1].

בבואי לביהכ"נ ראיתי כי דודי זקני הרה"ח הרב-חיים-אברהם ודודי הרב-מנחם-נחום ואתם עמם שלשה זקנים רוקדים בעיגול, והרבה עשיריות אנשים וכל אחי ובניהם עומדים מסביב מנגנים, ומכים בכפיהם זה על זה לפי מהלך שירתם.

אהבה רבה אהבתי את דודי הרח"א ואת דודי הרמ"נ אשר בכל עת היו מספרים לי סיפורים מאשר ראו בבית כ"ק אאזמו"ר רבינו הזקן, ובבית כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר האמצעי, ואת אשר שמעו מזקני החסידים.

לא פעם אירע אשר בבואי מבקורי בבית דודי זקני הרה"ח הרח"א, ובאתי לכ"ק אאמו"ר - באיזו הזדמנות - ושאלני אי' הייתי וסיפרתי לו את אשר שמעתי מד"ז הרה"ח הרח"א הי' נהנה במאה והי' מצוה עלי ללכת לשם לעתים קרובות יותר.

ד"ז הרה"ח הרח"א הי' אז בחלישות הבריאות, הוא לא זקן כ"כ בערך ששים וארבע או ששים וחמש שנה, רק לעתים הי' סובל כאב לב, ולא הי' יכול לסבול ריבוי הבגדים. וכמה פעמים מצאתיו יושב דק בחאַלאַט[2] ויארמולקע בראשו.

אבל מכיון שהי' מספר איזה סיפור מהוד כ"ק אביו כ"ק רבינו הזקן, או ממורנו הרב המגיד ומורנו הבעש"ט, או מכ"ק אחיו הוד כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר האמצעי, הי' חוגר עצמו באבנט, ולובש כובע בראשו על גבי היארמולקע.

וקודם כל סיפור וסיפור הי' אומר בנוסח הזה.

כמה פעמים שמעתי מהוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק כשהיינו שומעים דברי תורה מאת כ"ק מורנו ורבנו הי' זה אצלנו תורה שבעל פה, וכשהיינו שומעים איזה דברי סיפור מכ"ק מורנו ורבנו, הי' זה אצלנו תורה שבכתב.

וכנוסח הזה היה גם דודי הרמ"נ אומר קודם כל סיפור שהי' מספר.

כד.

כשראיתי אשר ד"ז הרה"ח הרח"א, ודודי הרמ"נ מרקדים, פלסתי לי נתיב וארוץ אליהם ואחזתי באבנטו של אחד הזקנים, ורקדתי גם אני עמהם.

1) בהביני כי כבר התאספט לשמוח בשמחת החג.
2) בגד דק וקל.

ולא יכולתי לפעול הדבר בעצמי עד שבא מועד והייתי מוכרח לזה, וכל עיקר הדבר מה שנמנעתי מזה הוא לפי שראיתי את מנהגי המדינה אשר גם תמימי הלב רואים כעין הכרח להמשך אחרי הנחות העולם, עד כי גם הרבנים והשובי"ם שיחיו – שביניהם יראי אלקים בתום לב – נמשכים אחרי עבודה זרה דכך נהיג עלמא, ודעת גם לבלי נבון נקל איזה השפעה יכול להשפיע רב ושו"ב בלי זקן ופאות על צאן מרעיתו האנשים והנשים והטף.

גם במדינתנו ובכל מדינות איראפא מחזיקים בשיטת כך נהיג עלמא, אבל הרבנים והשובי"ם, גם קלי הדעת, לא נהגו כן, ולעתים קרובות כואב הלב לראות בצרת נפשם של הרבנים והשובי"ם יחיו החיים חיי צער להיות נחבשים תחת מנעלי הבה"ב ומנהלי בתי הכנסיות ואנוסים המה לגלח את זקנם ולסלסל בשערם ועוד כמה וכמה ענינים, ומובן הדבר אשר בנאומיהם אין יכולים לדבר מה שהם חפצים לדבר.

והשם את לבו להגרמא בנזקיו שגורמים הרבנים והשובי"ם בעלי כך נהיג עלמא – שלא לרצונם – כמחטיאי הרבים, באמרם אם הרב והשו"ב עושים כך ומתנהגים ככה, הנה הם מותרים לעשות הכל, והרוב נכשלים באיסורים גדולים, כי נוסף לזה עמי הארצות הגדולה, וכמו בענין גלוח הזקן הנה ודאי הדבר אשר הרבנים והשובי"ם עושים זאת בהיתר המקובל ע"י סם ידוע ובאופן ידוע בהעברת הסם עם השער, והבע"ב הפשוטים מגלחים זקנם בתער ממש ועוברים חמשה לאוין בכל פעם והכל הוא על חשבון האנוסים אשר לא די שמצטערים המה על מצבם הנה עוד צריכים לסבול צער חטא הרבים.

וכל המצב המר הלזה הנה התחלתו הוא ממה שאין שומרים את הד' אמות של עצמו – מען היט ניט אָפּ די אייגענע ד' אמות – ועושים איזה פשרות, ומכיון שזזים מן המקום אז נעשה קשה מאד להחזיק מעמד, ולאט לאט נסחפים עם הזרם השוטף עד כי ר"ל מאבדים את הראש ח"ו – מען פאַרלירט די קאָפּ – .

אשר על כן הנה תחלת העבודה וראשיתה הוא לבצר את הד' אמות לעמוד חזק מבלי לזוז אף זיז כל שהיא, ובכלל זה הוא שלא להכנס בשום ויכוחים ומשא ומתן, דהויכוחים והמו"מ מורה על החלישות כי דבר שהוא במוחלט אצל האדם כמו המושכל ראשון אשר חיים הוא טוב ומות הוא רע אינו נופל בזה ענין ההתווכחות ומו"מ, וכל הדברים שבעולם לא יזיזוהו ממעמדו ומצבו, אין לו להעומד חזק בד' אמותיו לא שינוי מקום ולא שינוי זמן, אצלו הנה מה שהי' הוא בהוה וכן יהי' לעתיד, הנימוס וכבוד הבריות הם מדרכי התורה והמצות, ובפרט אלו העוסקים בצרכי צבור ובהחזקת בני תורה שצריכים להדר בכבודם, אבל עם זה אין צריכים לוותר אפילו כמלא נימא מאשר הוסכם והוחלט בהנהגת עצמו.

ישיבת תומכי תמימים ותלמידי' יחיו יש לה הד' אמות שלה כפי אשר יסדה נשיאה הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ומסרה ונתנה על יד מנהלה לעבדה ולשמרה בכל חוקי' והנהגותי' בסידורי הלימודים וההנהגה של התלמידים יחיו בגשם וברוח, ואיש אין עלי אדמות שיש לו הרשות לשנותה מהנהגותי' ולהזיזה ממקומה אפילו זיז כל שהוא, וזה כמעט יובל שנים שמתנהגת לפי רוח מיסדה וכן תהי' בעזה"י עד בא משיח צדקנו...

(אג' מתאריך כ"ו מרחשון תש"ב – אג"ק ח"ו, ע' פד-ז)

מדינה מפורסמת בפיזור הנפש, הנחות העולם ו'ההוא האַ'

מאשר הנני קבלת מכתבו וכן הפ"ש אשר מסר על ידי הנוסע ממחנו להכא.

ובמה שכותב אודות נסיעה ובקור כאן.

כבר ידוע ומפורסם שאין דעתי נוחה מזה כלל וכלל ומכמה טעמים נוסף על זה שנסיעה כזו כרוכה בכמה טרדות והוצאות, הוצאות במרץ והוצאות בממון והוצאות גם בעניני בריאות, וביחד עם זה אשר כר נרחב לכל אחד ואחד מאנ"ש בפאריז וסביבותי' לפעול מתאים לתפקיד האדם וכדבר משנה, אני נבראתי לשמש את קוני, ז.א. הליכה מחיל אל חיל בתורה ומצותי' בהנוגע לעצמו ובהנוגע להשפעה על הזולת.

נוסף על כל הנ"ל, בהתבוננני על אלו שבאו לכאן, ובהשינוי שחל בהם, לגבי אופן חייהם לפני זה בפאריז, מוכרחני לומר אשר ברובם, נתגבר פזור הנפש שלהם ביותר וביותר, כמה מזמנם ניתן על ענינים שבאופן חייהם לפני בואם לכאן, לא הי' בזה כל הכרח כלל, ויכולים היו להקדיש זמן זה לרוחניות ועכ"פ לענינים שיש בהם תכלית, ולא אבוד זמן על ענינים טפלים ענינים של חיי שעה ועוד פחות מזה.

ואם בכלל הודיעונו חז"ל, שישיבת כרכים קשה, עאכו"כ בקור בכרך בארצוה"ב, שזוהי מדינה מפורסמת בפזור הנפש, הנחות העולם, וההוא האַ טומעל פון דער גאַס [= והרעש של הרחוב], אלא שמובן שבד' אמות של בני ישראל, הגאַס הוא של היתר, אבל מטשטש ומשפיל את האדם מדרגתו בכמה וכמה שטחים.

והלואי היו רובם של אנ"ש שבאו לכאן מצרפת שומעים לקולי, ובחסד וברחמים מתוך שמחה וטוב לבב חוזרים לפאריז וסביבותי' למלאות שם שליחותם להחזקת היהדות בכלל ולהפצת המעינות ביחוד.

וכל הנ"ל אמור גם לאלו שבקרו כאן לאיזה שבועות, כמו שהראה הנסיון שבזבזו זמנם ומרצם כנ"ל והעיקר על האפליות שלהם כאן, שצריך חסיד ליתן הזמן והכחות שלו לא רק על עניני נה"ב אלא גם על למטה מזה, על ענינים שלא הי' עולה בדעתם כלל לפני בואם לכאן, ואין להאריך בדבר המצער ביותר.

והלואי הי' מפרסם דברי אלה באופן שיפעלו גם על אחרים, וגם על אלו שבאו לכאן, לעשות ככל האמור לעיל.

בברכה לבריאות הנכונה, ואשר מתוך מנוחה שמחה וטוב לבב יעסוק בתורה ובמצות במקומו עתה, וישמש דוגמא לכל אנ"ש אשר שם וגם אשר מחוצה לשם שיעשו ג"כ ככה, וכבר נאמר עשה האלקים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים.

ובברכה לבשו"ט בכל האמור.

(אגר' מתאריך ב' מנ"א תשי"ט - כרך י"ח)

ר' יצחק אייזיק מוויטעבסק

"וקודם כל סיפור וסיפור הי' אומר בנוסח הזה: כמה פעמים שמעתי מהוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק כשהיינו שומעים דברי תורה מאת כ"ק מורנו ורבנו הי' זה אצלנו תורה שבעל פה, וכשהיינו שומעים איזה דברי סיפור מכ"ק מורנו ורבנו, הי' זה אצלנו תורה שבכתב" • רשימת "**אבות החסידות**" לכ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע - חלק **שישי**

כב.

הרב החסיד הנודע ר' יצחק אייזיק הי' יליד עיר סמילאוויטש, נולד בשנת תקכ"ח לאביו הגאון הצדיק ר' ישעי' מתמיד לעת זקנותו, והתחנך בבית דודו בעל אחות אמו הגאון הצדיק ר' זעלמעלע סטוצקער.

כשבעים וחמש שנה ישב הרה"ח על כסא הרבנות, חמש עשרה שנה בהעיירה אָסטראָוונאָ - הסמוכה לעיר וויטעבסק - וששים שנה על כסא הרבנות בעיר וויטעבסק.

אהבה גדולה וחיבה יתירה שרוי' בין הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק אדמו"ר מוהר"ש, ובין הרה"ח הרי"א, כי הוד כ"ק אביו אאזמו"ר אדמו"ר צמח צדק מחבב מאד את הרה"ח הרי"א ויכתרהו בשם הבעל הוראה והפוסק הרי"א, להיות כי הרה"ח הרי"א ישב אצל הוד כ"ק רבינו הזקן ביחוד לברר כל עניני ספיקות בהוראה, הלכה למעשה בכל הד' חלקי שו"ע.

באוצר הכתבי יד קדש, במערכת האגרות קדש, נמצא אגרת כתב יד קדש הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק אדמו"ר מוהר"ש שכותב - בחדש מרחשון תר"ך - להרה"ח הרי"א, בשאלת הלכה למעשה עפ"י ציווי הוד כ"ק אביו אאזמו"ר אדמו"ר צמח צדק.

כג.

בהיותי ילד בן שמונה שנים בערך - מספר הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק אדמו"ר מוהר"ש להוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק - ראיתי בפעם הראשון את הרב החסיד ר' יצחק אייזיק